

NAFARROAKO GOBERNUA

GARAPEN EKONOMIKOA

ESKUBIDE SOZIALAK

OGASUNA ETA FINANTZA POLITIKA

LEHENDAKARITZA, FUNTZIO
PUBLIKOA, BARNEA ETA JUSTIZIA

**HERRITARREKIKO ETA
ERAKUNDEEKIKO HARREMANAK**

HEZKUNTZA

OSASUNA

KULTURA, KIROLA ETA GAZTERIA

LANDA GARAPENA, INGURUMENA
ETA TOKI ADMINISTRAZIOA

SEGURTASUNA ETA LARRIALDIK

"Sareak ehotzen" liburuak emakumeek San Kristobal fuerteko presoek laguntzeko izan zuten elkartasuna gogoratzen du

Lan honen argitalpenean Nafarroako Gobernuak lagundu du, eta 1934. eta 1945. urteen artean sortutako emakume-taldeen mugimenduen lekukotasunak bildu ditu

Ostirala, 2017.eko abenduak 1

"Tejiendo redes / Sareak Ehotzen. Mujeres solidarias con los presos del Fuerte de San Cristóbal (1934-1945) / San Kristobal Fuerteko presoekin elkartasuna izan zuten emakumeak (1934-1945)" lanaren argitalpenean Nafarroako Gobernuak lagundu du, eta zenbait emakume-talde garai horretan San Kristobal Fuerteko preso politikoei laguntzeko sortu zuten laguntza-sareko lekukotasunak bildu ditu.

Ana Ollo kontseilaria eta Amaia Kowasch liburuaren egilea.

Amaia Kowasch Velascok idatzitako eta Herritarrekiko eta Erakundeeekiko Harremanetako kontseilari Ana Ollok prentsaurrekoan aurkeztu duen liburuan, emakume-taldeak presoek elkartasuna eskaintzeko nola antolatzen ziren, pobrezian bizi izan baziren ere zer errutina sortu zituzten, presoek laguntzeko, janaria edo arropa emateko eta bisitak egiteko azaltzen da.

Gainera, aldi historiko jakin bati buruzkoa da, 1934ko urritik egindako errepresioan hasten dena, gerra zibiletik eta gerraostetik igaroz. "Horrek, emakume horien isildutako ahotsak berreskuratzen zaildu du. Eta bereziki zaila da, Espainiako II. Errepublika eragin duen erregimen demokratikoaren aurka egin zuten pertsonen, errepresio-urte gogorren ondoren, 36 urtetan ezarri zen erregimen diktatorial bat ezartzea lortu zutelako", bere testuan irakur daitekeen moduan.

1934. eta 1945. urteen artean, ehunka nazionalista, sozialista, komunista, anarkista eta errepublikazale kartzelatu zituzten San Kristobal fuertean. "Aldi horretan, hainbat emakume presoek laguntzeko joan ziren fuertera, askotan aurretik ezta ezagutu gabe ere".

Idatzizko lekukotasunen ondoren, obran 1936. eta 1939. urteen artean, euskal preso nazionalistek laguntzeko Emakume Abertzale Batzan egon ziren bi emakumezko presoen zerrendak jasotzen dira, gaiari

buruzko bibliografia luze batez gain.

Nafarroako Gobernuaren Erakundeekiko Harremanetako Departamentuaren argitalpen-zerbitzuak sustatutako lanaren edizioak 8.600 euro balio izan ditu. Liburuak 350 orri ditu eta 500 aleko tirada. 15 euroan egongo dira salgai.

Lanaren egileak, Amaia Kowachs Velascok, protagonisten lekukotasunak bildu ditu eta emakume horien ekintzak, egin ziren testuinguruan kokatu ditu. "Emakumeen partaidetzari eta historiari buruz hitz egitea aldi honetan gai zaila da, eta memoria berreskuratzea ekartzen du. Deigarria da munduan biztanleriaren erdia baino gehiago izan arren, emakumeak baztertuak izatea, historiatik ezabatzea; gaur egun oraindik jarraitzen duen gizarte-ikusezintasun modu batean. Pixkanaka bere historia berreskuratzen ari diren ikerketak ateratzen ari dira".

Sare solidarioak

Ana Ollo kontseilariak emakume horien, beraien seme-alaben eta iloben lekukotasunen memoria berreskuratzearen garrantzia eta balioa nabarmendu du. "Nola antolatzen ziren, sare solidario horiek espetxean zeuden preso laguntzeko nola egiten zituzten azaltzen dute", esan du kontseilariak.

Lanaren balioa ere goraipatu du, eta emakumeak protagonista nagusiak diren liburua dela esan du: "liburuetan emakumeak eta historia bateratzea zaila da eta memoria berreskuratzea eskatzen du. Protagonista horiek, askotan, ezabatu egin dira, gizartean ez direlako ikusten, eta gaur egun oraindik jarraitzen du".

Halaber, urte tragiko horien historia berreskuratzea zaila dela esan du, batik bat emakumeak protagonistak badira, eta Amaia Kowaschek lekukotasunak eta emakumeen ahotsak berreskuratzeke, eta gure historia genero-ikuspegi batetik ulertzeko aurre egiten jakin izan duen erronka nabarmendu du. Azkenik, bere liburuan bertan jasotzen den aipu bat erabili du: "kontuan hartu behar da esaten ez dena ez dagoela, eta ez badago, zaila da etorkizuna izatea".

Bestalde, Amaia Kowaschek bere liburuaren aurkezpenean haxe adierazi du: "urte hauetan guztietan ikusezin egin duten eta hainbat urtetan oharkabea igaro den gai bati buruz egindako ikerketaren emaitza da". Gogoratu du espetxe horretan preso lagundu zieten emakumeei buruzko lana dela. "Egondako errepresioaren eta estatu-kolpe militarren aurrean, solidarizatzeko eta San Kristobalen zeuden preso laguntzeko mobilizatu ziren emakumeak dira".

Idazleak, lanari buruz hitz egitean, bi erronkari aurre egin diola azaldu du: "lehenengoa, partaidetzari eta emakumeen historiari buruz idaztea, aldi historiko horretan, oso zaila izan dena; bigarrena, aldi historiko jakin bat da, beraz, are zailagoa da emakume horien lurperatutako ahotsak berreskuratzea".

Bere azalpena amaitzeko, haxe gogoratu zuen: "diktaturak bere historia eraiki zuen, eta XX. mendeak emakumeentzat duen esanahi berezia ezabatzen saiatu zen. Aldaketa handiko mende bat izan zen, eta boto-eskubidea, hezkuntzarako sarbidea lortu ziren. Mende horretan emakumeak hitza izaten hasi ziren, eta hala ere, erabat isilarazi zituzten". Horrenbestez, liburu hau omenaldi bat izatea izan du: "antolatu ziren, solidaritate sareak sortu zituzten eta oso gutxi espero zuten lekura argi-izpiak eraman zituzten eta bizipenak igortzeko gai izan ziren emakume guztiei".

Biografia

Amaia Kowasch Velasco Iruñean jaio zen 1990. urtean. Gizarte-langilearen titulua eskuratu zuen Nafarroako Unibertsitatean, Madrilén sexologia ikasi du, eta generoan aditua da. Gizarte Antropologia ere ikasi du eta Txinparta Antsoango oroimen historikoaren aldeko elkartarekin lan egin du. Azken urteetan San Kristobal Gotorlekuan aritu da ikerketa-lanean. Gaur aurkeztutako liburu honez gain, "El Cementerio de las botellas" lanean artikulua idatzi du, eta baita "Juan Mari Pallín. Un testimonio inédito sobre la vida de la prisión en el Fuerte de San Cristóbal" izeneko liburua ere (Nafarroa, 1937-1940). Bestalde, gai honi buruzko hainbat hitzaldi eman ditu Iruñeko eskualdeko hainbat herritan.